

Vybraná zjištění z fokusních skupin

Metoda fokusních skupin

V rámci projektu „Vzdělávání PSS“ bylo v různých krajských městech uspořádáno 12 fokusních skupin, kterých se zúčastnilo celkem 116 účastníků z řad pracovníků v sociálních službách (PSS), zástupců poskytovatelů sociálních služeb a vzdělavatelů poskytujících kvalifikační kurzy a další vzdělávání pro PSS. Fokusní skupiny, tedy moderované diskuse s tématem vzdělávání PSS, byly nahrány, přepsány a analyzovány. Výstupy z fokusních skupin slouží jednak jako **podklad pro interpretaci dat získaných z dotazníkového šetření** a jednak k **rozšíření a prohloubení našeho porozumění vzdělávacím potřebám PSS o nová témata a souvislosti**.

V rámci tohoto krátkého shrnutí předkládáme jen vybraná zajímavá zjištění z fokusních skupin. **Žádná ze zjištění však nelze zobecňovat, tzn. nelze s jistotou tvrdit, že platí i o dalších zařízeních a PSS, pokud nebyla zároveň ověřena v dotazníkovém šetření.** Všechny výstupy z fokusních skupin včetně veškerých podrobností najdete v případě zájmu v *Závěrečné zprávě z fokusních skupin*.

Prestiž PSS a jejich postavení na pracovním trhu

- Účastníci fokusních skupin považují práci PSS za nedocenenou. Nízká prestiž podle nich souvisí především s:
 - nízkými mzdami PSS,
 - neznalostí sociálních služeb a náplně práce PSS, včetně názvu pozice, mezi širokou veřejností,
 - velkým podílem žen mezi PSS.
- Prestiž vnímají různí PSS různě, a to mj. v závislosti na druhu služby a typu klientů.
„... některý ty služby jsou stigmatizovaný téma klientama. Takže jestliže pracuju s Romama, tak jako de facto s nima spadám do jednoho pytle, jestliže pracuju jako pečovatelka, tak jsem na úrovni uklízečky a vynašečky nočníků.“ (Veronika, poskytovatel)
- Sami účastníci fokusních skupin vnímali práci PSS jako náročnou a potřebnou.
„Že to je vlastně dřina, nejen jakoby duševní, ale i fyzická, a že ta práce je náročná, 12hodinová, že ten počet pracovníků je tak nastaven, že když pak třeba jsou dvě dovolený a nějaký úraz, tak prostě najednou jsou přeházený směny a ty holky prostě kolikrát jsou úplně jakoby vyřízený z toho a opravdu to je oběť.“ (Zdeňka, PSS)
- Mezi uchazeči o práci PSS převažují ženy ve středním nebo starším věku.
- Kvalitních a motivovaných PSS je v současnosti nedostatek.

Kvalifikační vzdělávání PSS

- Jako poměrně běžné se ukázalo financování kvalifikačního kurzu (KK) uchazečům o práci prostřednictvím úřadu práce (ÚP). Nicméně KK od ÚP bývají dle účastníků nekvalitní a ÚP na ně často posílá i lidi nevhodné a nemotivované pro práci PSS.
- KK by měl podle některých účastníků fokusních skupin být:

- delší
 - specializovaný, resp. složený z obecné a specializační části, kterou by si PSS volili podle druhu sociální služby či typu klientů

„... když chceme člověka do určité služby, tak by měl na tu službu mít zaměřený kvalifikační kurz, protože podle mě nelze v kvalifikačním kurzu tak, jak je postavený, obsáhnout všechny cílovky včetně praxe.“ (Josef, poskytovatel)
 - vedený kvalitními lektory se zkušeností ze sociálních služeb
 - s větším objemem praxe
- K tématům, která by podle účastníků fokusních skupin měla být v rámci KK (více) probírána, patří: krizová intervence, fyzická manipulace s klienty, doprovázení umírajících, první pomoc, komunikační dovednosti a aplikovaná psychologie.

Další vzdělávání PSS

- Povinnost dále se vzdělávat byla mezi účastníky fokusních skupin vnímána pozitivně.
- Rozsah 24 hodin dalšího vzdělávání (DV) za rok je podle účastníků fokusních skupin pro řadu služeb dostačující, ale některé (především preventivní) služby potřebují delší DV, na které ale obtížně shání finance.
- Vítané by bylo rozšíření sledovaného období z jednoho roku na dva.
- Ne všichni PSS mají možnost ve svém zařízení ovlivnit výběr DV. Řada jich absolvuje stejné kurzy vícekrát, což je pro ně demotivující.
- Opakují se úvodní kurzy. Navazujících kurzů, které jdou do hloubky, je nedostatek.
- Vítané by bylo uznávání kurzů z jiných rezortů (MŠMT, MV, MZ) jako povinného DV.
- Zkušenosti PSS mají problém najít kurz, na kterém by se naučili něco nového. Nabízí se možnost rozšířit pro ně DV o další formy, případně zkrátit povinný rozsah DV.
- Vzhledem k nutnosti zajistit chod služby, se DV odehrává někdy i mimo pracovní dobu, případně v nevhodnou dobu jako např. po noční směně nebo během směn, kdy musí PSS během DV odbíhat ke klientům.

„... zaměstnavatel tam posílá lidi po nočních službách, kdy oni nechtějí být tam. Nebo ono je to nezajímá, oni by chtěli úplně jiný kurz, ale protože dostanou na to slevu, když jich tam bude těch dvanáct, tak jako zaměstnavatel prostě objedná. A je jedno, že je tam potřetí stejná paní se stejným kurzem, se stejným individuálním plánováním.“ (Josef, vzdělavatel)
- Akreditace MPSV není zárukou kvality. Žádané by bylo veřejné hodnocení DV.
- Preferované formy DV jsou zážitkové a sebezkušenostní kurzy a stáže. Právě stáže ale poskytuje jen málo sociálních služeb, protože jsou personálně náročné.
- Jako problematický se ukázal přenos poznatků z DV do praxe. Ten se vedení sociálních služeb snaží podpořit několika způsoby: PSS, kteří absolvovali nějaké DV, o něm referují na poradách nebo sami školí své kolegy, případně se DV společně s PSS účastní i vedení, aby využití nových znalostí a dovedností napomohlo.